

TO-DO LIJSTJE

Pieter van Abshoven

Deze column voelt als een brief aan onszelf in de toekomst. Mensen schrijven soms brieven aan zichzelf, om ze na tien jaar weer te lezen. Ontwikkelingen gaan zo snel dat een column die ik nu, begin april, schrijf, bij het uitkomen van dit magazine al klinkt als een stem uit het verleden.

Deze coronacrisis doet een inbreuk op onze zekerheden, of moet ik zeggen: schijnzekerheden. We wisten zo goed wat we hadden, en waar we het van moesten hebben. En van wie we het moesten hebben. En vooral van wie niet.

Nu vragen mensen zich af: heb ik die luxe of dat uitgaan echt wel nodig? Altijd maar opgaan in grote groepen mensen, heel passief ons met duizenden tegelijk laten vermaken. Zonder echt contact, verbinding. Dingen waarvan we dachten dat we ze niet konden missen, missen we niet. We missen nu dingen waarvan we juist dachten dat ze niet nodig waren. Omdat we dachten o zo zelfstandig te zijn en niemand nodig te hebben.

Door alle cijfers die iedere dag langskomen over besmettingen, doden, gebrek aan personeel en materiaal, wordt duidelijk dat

hoofd en dat we gebruiken om goed gedrag van anderen te toetsen: 'Ja maar, er zal vast wel wat anders achter zitten.' Kunnen we eindelijk eens accepteren dat de meeste mensen deugen?

Er worden overal allerlei initiatieven genomen: willen we die vasthouden na de crisis? Of blijven er dingen over die we juist niet willen? Er wordt thuisgewerkt, voor veel managers een verrassing dat dit ook werkt. Mensen beseffen hoeveel reistijd en luchtvervuiling dat scheelt. Zal er in de toekomst ook meer online onderwijs aangeboden worden? Of komt men juist achter het belang van contacturen. Dictatoriale regimes gebruiken de crisis om hun onderdanen nog meer te controleren en precies voor te schrijven hoe ze zich moeten gedragen. Andere regimes zetten in op het bieden van vertrouwen aan de bevolking, en spreken mensen meer aan op hun verantwoordelijkheid als volwassene. En dragen bij aan verdere groei naar volwassenheid. Zullen ze dat blijven doen?

'Nu, midden in de crisis hebben we tijd voor reflectie'

we onlosmakelijk verbonden zijn met de hele wereld. We vormen een netwerk waar iedereen deel van uitmaakt. Tegelijkertijd krijgen we een voorproefje van wat 'grenzen dicht' betekent. En hoe onmogelijk dat is. We zijn en blijven allemaal lid van een en dezelfde groep. Hooguit, om praktische redenen, zijn we lid van subgroepjes. We kunnen niet winnen ten koste van anderen. Dan verliezen we allemaal. Als wij zoeken naar wat we voor anderen kunnen betekenen, mogen we verwachten dat anderen dat voorbeeld over zullen nemen. Als wij voor onze ouderen zorgen, kunnen we dat afzetten tegen alles wat zij voor ons gedaan hebben, en wat wij nu voor hun kleinkinderen doen, maar ook tegen wat zij voor de vorige generatie gedaan hebben. Maar vooral geven we onze kinderen een voorbeeld.

Ons mens- en wereldbeeld wordt deze dagen danig op de proef gesteld. Rampen en crises halen het beste in ons naar boven, schrijft Rutger Bregman. De verwachting is meestal dat mensen zich zullen misdragen. Maar dat blijken ook nu weer uitzonderingen te zijn. Die krijgen veel media-aandacht, waardoor we van 'de ander' een zeer negatief beeld hebben. Ontzaglijk veel horrorverhalen en films zijn hierop gebaseerd. Een beeld dat vastzit in ons

Nu, midden in de crisis, hebben we tijd voor reflectie, voor herwaardering van zaken en personen. Het risico bestaat dat straks hetzelfde gebeurt als met de meeste lijstjes met goede voornemens.

Gaan we, als het weer mag, zo snel mogelijk terug naar vroeger, focussen we ons op de wederopbouw? Of zal blijken dat er toch voldoende geesten uit de fles zijn?

In de oorlog werkten veel vrouwen in fabrieken en kantoren, waar ze eerder niet mochten werken. Dat werd uiteraard enorm gewaardeerd tijdens de oorlog. Na afloop werden ze direct weer aan de kant geschoven. Maar definitief terug naar de oude situatie lukte niet meer. Vrouwen waren niet meer weg te denken uit het arbeidsproces.

Ik wil dat we ons lijstje met goede voornemens niet kwijtraken. Dat we, van tijd tot tijd dat wensenlijstje, pardon: to-do lijstje er nog eens bij pakken om te zien wat we toen, midden in de crisis, dachten en hoopten om samen te gaan realiseren. Want alleen samen...

Pieter van Abshoven is bestuurslid van De Linker Wang